

Tomus XIII
Miscellanea Philology.

[Faint handwritten signature or initials]

Theſa
Diffic
Gra
Iud
Mor
Pos
Ex
Pen
Exe
Ch
Sen
A
Ab
Exe
Pro
Co
Ex
Ex
D
Ca
In
Ex
Te
Po
Ge
Ex

מידה וליהוה ענוות דעתו:

מגן עזרא

Sive de

**FESTIS
ORIENTALIUM**

EXERCITATIO QUARTA,
in inclutâ Academiâ Leucorea,
publicè ad disputandum proposita

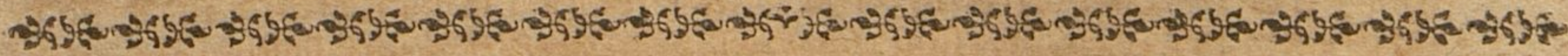
à

M. JOHANNES ERNESTO GER-
HARDO JENENSE, Coll.
Philos. Adjuncto,

Respondente

THOMA KÖPKEN SPANDOV.
Marchico.

In Auditorio Philosophorum,
ad diem 27. Martii.

WITTEBERGÆ,

è Chalcographéo JOBI WILHELMI FINCELII,
Anno M D CL.

M. JOHANNES ERNSTO GER.

NACHDORF

THEATRALISCHEN STANDB.

ANNO 1711

I. N. D. N. J.

MARTIUM pronuper ingressi mensem sumus, in cuius cū medium mensis *Nisan* Ebraeorum (qui anni Ecclesiastici initium apud eos constituit) non solum incidat, verum etiā is ipse Mensis Princeps olim Mensium apud Romanos extiterit, ceu ex *Lactantio* apud *Jos. Scaligerum* in *de Emend. Temp.* lib. 2. p. 167. patet, imō cum eo ipso non pauci populi Orientales annum suum auspiciuntur, fuit omninō visum perquam commodum, requirente insuper hoc instituti nostri ratione, de anni initio ejusq; festivitate apud Orientales, Mohammedanos cum primis, nonnulla colligere, eademq; publicæ eruditorum *Examen* submittere. Est enim veritati consentaneum maximè Arabum adagium illud: *الكرمال في ثلاثة اشياء: الصبر عند النوايب وحسن التدبير في الفاقة في الدين والصبر عند النوايب وحسن التدبير في الفاقة*. Institutum igitur hoc nostrum ut bonum, faustum, felix fortunatumq; esse jubeat ille, qui **CORONAT ANNUM BONITATE SUA** supplices rogamus.

Id quod verò in causis prolixioribus paullo vel aliàs arduis apud earundem Patronos contingere videmus, ut in medio sæpe actu rumpere actionem, inq; diem differre alium cogantur, idem nobis in disputatoriâ palæstrâ evenit. Cū enim materiæ pertractandæ prolixiores quandoq; sint, quàm ut brevibus cancellis circumscribi possint, ut ubiq; brevitas simus studiosissimi, præter voluntatem sanè accidit nostram, ut chartarum angustia interventu, materiæ, quas singulis pertractari dissertationibus conveniebat, scindantur. Idem in præcedentibus dissertationibus factum, & nunc iterum in hac tentare cogimur. Relicta enim nobis non pauca sunt, de ritibus Judæorum, Festo hoc usitatis, quæ ipsa tamen brevitas amore inducti breviter etiam perstringemus, unoq; potiores comprehendemus capite. Esto itaque dissertationis hujus

A 2

CAPUT

CAPUT I.

DE tubæ inflatione in novi anni Festo. An tuba illa fuerit cornu arietinum, & quare tale esse debuerit? Bonfrerii error de תרועה, quòd semper de Festivo ac lato adhibeatur clamore. Aquis cur sese Judæi hoc Festo immergant?

DE ritu ac solennitate Festi hujus recensenda pauca adhuc sunt. Sicut v. Festum hoc unū ex principalibus Judæorū festivitatum semper fuit ac etiamnum est, quemadmodū etiam integer liber in Talmudhis Babyl. part. 2. sive *Seder Moed* de Festo hoc celebrando debitisque ejus solennitatibus extat, ita etiam quamplurima referenda suppeterent. Quia v. in plerisque eadem, quæ aliàs in die Sabbatho ceremoniæ observari hîc solent, de quibus prolixè *CL. Buxt.* in *Synag. Jud.* c. 10. 11. & 19. duo saltim hîc annotabimus memorabilia & Festo huic peculiariora quasi. Alterum est de *inflatione seu clangore tubæ*. alterum de *lotione*. Adduximus superiùs mandatum divinum, quòd Festum hoc esse debeat זכרון תרועה *memoria vociferationis*. Cùm v. vox תרועה ambigua sit, quemadmodum & Chald. יבבא (quo *Jonathan* & *Onkelos* hîc utuntur) ac non modò *tubæ clangorem*, sed *vociferationem* quoque ac *jubilationem*, quæ ore solùm fieri potest, notet, inde notandum ex Psalm. LXXXI. v. 3. & 4. est, תרועה omninò etiam hîc *tubam* vel simile instrumentum significare, atque adeò illius clangorem debuisse olim Festi insigne esse eodemq; populo indicî. Loquitur enim locus iste, prout Judæi communiter, & cum his *Bonfrer.* in c. 23, 24. Levit. p. 696. exponunt, vid. *Lipm. Nitzachon* in illum locum, de hoc Festo seu ראש השנה. Certè idem modò adductus *R. Lipman* in *Nitzachon* ad h. l. accommodat huc locum Num. 10, 9. ubi tympanorum ac tubarū fit mentio. Verùm enim verò si ob hoc mandatum, ceu *Lipmannus* censet, in Festo *Rosch Haschsana* tubam inflare Judæi debuerunt & etiamnum id facere tenentur, sicuti quoque cornua inflant in Synagogis, quærere placet, quare non idem in aliis etiam festivitatum agant, cùm Num. 10, 9. pluralis adhibeatur: & in die latitiæ vestræ וּבְמוֹעֵיכֶם & in solennitatibus seu Festis ordinariis vestris, & in capitibus mensium vestrorum, & clangetis in tubis super holocaustis vestris. Caussam tamen Ju-
dæi

daei cōmuniter, prout suprā audivimus ac insuper Buxt. etiam
in Synag. c. 19. testatur, adducunt aliā, quia scil. aries in locum
Isaaci tūm temporis ab Abrahamo maētatus est, inq; sacrificiū
Deo oblatus. Et hacpropter etiam *cornu arietinum* Judæi ho-
dierno tempore Festo hoc novi anni inflant. Historicam cultūs
tum divini hoc festo, tum reliquarum ceremoniarum rela-
tionem contexere jam prohibemur. Eleganter tamen eandem
ac concisè legere licet ap. *Bonfrer.* ad c. 23, 24. Levitici, ubi pro-
lixè disputat, tubas istas fuisse *cornua arietina*: ipse certè *Maimo-
nides* in libro *דְּהוֹקָה יִד* s. compendio Talmudhico, sat tamen
prolixo eo, quippe tribus tomis in fol. constans, lib. *Hasfema-
nim* cap. 7. prolixè monet, quod jubilæum illud fieri debeat
בְּקֶרֶן הַכִּבְשִׁים הַכֹּפֶר, ac nullum esse Scripturæ locum, ubi
שׁוֹפָר non possit pro ejusmodi cornu capi. LXX. h. l. & Num.
29, 1. utuntur voce *σαλπίγγων*. *Lutherus* similiter de cornu, sine
dubio arietino, loco priori intelligit. *Arabs* adhibet dictionem
تولويل loco utroque. Quando v. B. *Lutherus* posteriori loco
diem hunc *den Trompeten tag* vocat, ibi certè vocem
Trompete non ita accipit, prout hodie accipi solet, cūm tu-
bæ ex ære sive argento factæ isto hodie ferè solūm veniant no-
mine. Caterūm vocē *σαλπιγγίς*, quā B. *Lutherus* in libro Apo-
calypseos *Posaune* reddit, *Gally* cōmuniter per *Trompette*
vertit. In eo verò fallitur ac fallit eruditissimus Cōmentator
Bonfrerius, quando l. c. scribit: *nunquam reperias vocem תְּרוּעָה*
nisi pro festivâ vociferatione & sono in Scriptura positam. Contra-
rium patet ex Jer. X, 16. *audiat clamorem in mane וְתְרוּעָה* &
vociferationē tristem (Valgatus cum Hieronymo ululatum, LXXII.
ἀλάλαγμα h. e. fletum, sicuti etiam *Lutherus* rectè vertit
ein heulen) *in meridie*. Videatur *Corn. à Lapide* in istū locum.
Alterum de Sabbatho seu festo hocce *Rosch Haschschana* dicto
notandum, de *immersione in aquam est*. Meminit hujus rei ipse
etiam *Buxt.* Synag. p. 397. quòd scil. die hoc post sumtū cibum
Vir, uxor, liberi, juvenes senesq; ad undam properent, quasi
peccata sua lymphâ purgaturi, sive etiam eadem in aquam ab-
jecturi. Neque tamen mirandum tantopere est, quare Judæi
peccata sua aquis istis ablui posse sibi persuasum habent. Cūm
enim quodcunq; dictum Biblicum ad ritūs suos nescio quā

superstitione à majoribus introductos palliandos adducere soleant, ita sanè nec ipsis hîc defunt loca Scripturæ, quibus ceremonias has insinuari vel niti etiam, gens credula arbitratur. Adducunt, ceu *Buxtorff.* meminit, in rem istam locum Mich. VII, 19. cui, miror, quare non præferant vel saltim addant Esa. I, 16. nec non Psal. 51, 9. Sarè ipse quoq; *R. Lipmannus* nec ad priorem locum annotat, ritum hunc illo confirmari. Neque etiam *R. Maimonides* tanti duxit lotionem hanc sive immersionem, ut de illa in יד חזקה (quo ex libro multa sanè quamplurimis de ceremoniis, cum primis de תרועה seu *clamore hoc*, quo de integrum penè Cap., inscriptum, ולולב וסוכה ושופר הלכות שופר וסוכה ולולב pagellarum id angustia permitteret) monere fermè quidquam operæ pretium duxerit.

CAPUT II.

ANnorum variæ periodi. quomodo hoc loco annum accipiamus? remouentur ab hac tractatione Mathematicæ controversiæ. Anus apud Historicos duplex, Solaris & Lunaris. Mohammedanos in rebus ritûs sacros concernentibus, anno uti lunari, ostenditur. in quem annum Christi æra Mohammedanorû incidat? quomodo lunares anni à solaribus differant? Corn. à Lapide lapsus notatur. Hegira quid, & unde dicatur? dubium in Scaligero de emendat. Temp. circa scriptiorem. Johannis de Laet ac Olearii sententiæ de Festo novi anni apud Persas. in Martium nostrum illud incidere, ostenditur. quamdiu duret? Cameli trucidatio apud Mohammedanos. Mohammedis sepulchrum ubi?

DE Festivitate verò, quâ anni initium celebrare Orientales solent, cum agere in præsens animo porrò sedeat, nequaquam ita annum accipimus hoc loco intelligimusq; , quomodo Ægyptii olim annum mensurasse dicuntur, quibus primò unam Lunæ periodum, postmodum v. tres annum constituisse antiquitatis Secretariis observatum pridem est. ita enim singulis mensibus festiuitas talis celebranda fuisset: sed ita hoc loco annum volumus intellectum, prout Solis cursu vel ad minimū duodecim periodis Lunaribus descriptus veterioribus pariter ac recentioribus fuit. Removemus v. statim ab hac palæstra nostra scrupulosas istas quæstiones, quot dierû accuratè spatium Romani, Græci, Ebræi, Hagareni aliq; populi sive Lunæ sive

sive Solis etiã cursum definierint. ad Mathematicorũ relegata
isthac talia speculationes volumus: Scopus noster est, Philolo-
gicè ex parte, ex parte quoq; historicè materiam istam pertra-
ctare, paucissimarumq; quantum fieri saltim potest, pagellarũ
cancellis Orientalium Festivitates circumscribere. Neq; quic-
quam nostra jam hinc interest, quot qualesq; motũs sive Sol, si-
ve Luna, sive etiam aliud quodvis fiderum accuratè habeat,
itemq; num veteribus cogniti isti fuerint, necne. Ostendemus
v. Exercitatione hac, quibus ritibus & quo anni nostri tem-
pore Mohammædani peragere novi anni festum soleant. Si
quid, ad Mathematicam quod spectat consideratione, adduce-
tur forsã a nobis, illud ipsum remotum ab hac cathedra vo-
lumus, cùm ex hypothesi saltem istac talia adducamus, neque
etiam eamus inficias, maximam partem illa ipsa illustri *Scali-
gero*, quem in hoc doctrinæ genere reliquis non immeritò or-
bis eruditus præfert, adscribi debere. Commodũ verò cum pri-
mis hinc fuerit, initiò statim ex eodem *Scaligero* observare, quòd
duplex annus apud historicos occurrat, *Solaris* alter, alter *Luna-
ris*. ille Solis circuitus est à solstitio ad solstitium, vel à puncto
Zodiaci ad idem Zodiaci punctum. hic, Lunariscil., consti-
tuitur per duodecim Lunæ periodos, annum enim hæ ipsæ ci-
vilem constituunt, dierum nempe 354 cum triente & paulo
plus, quàm duum trientum horariorum. Jam nunc Mohãme-
danos quod concernit, pridem à CL. *Dilberro* Historiæ Turc.
MS. c. 7. aliisq; multis edocti sumus, quòd lunares illi ipsi an-
nos habeant, Solaribus quibus nos utimur, tanto minores, ut
triginta duo Arabici triginta & uni nostris propemodum re-
spondeant. Id ipsum si observasset quoq; *Corn. à Lapide*, multæ
aliàs lectionis Commentator, neutiquam ista sibi excidere
verba passus esset: *Codex hic* (loquitur de MS. quodam codice
Persico) *ex originali transcriptus est anno 790. Maurorum, quos*
scil. Mauri, numerant ab ortu suo sectæ Mohamedis, quæ cepit
anno Christi 591. Annus ergo 790. Maurorum est annus ab ortu
Christi 1381. quo transcriptus est hic codex. Proœm. in Evang.
p. II. in quibus *Cornelii* verbis id quoq; notamus obiter, quòd
minùs rectè numerandi originem apud Arabes s. Mauros
Mohammædanos in annũ à Christo nato referat DXCI. cùm
tamen

tamen, ceu jam pridem observatum ab aliis est (vid. præter
 Christianos Chronologos quamplurimos *Juchasin* Judæorum
 quoq; p.144. col.2. cujus autor *R. Abrah. Dsachut,*) Moham-
 mædani atq; adeò & Persæ, teste CL. *Oleario* Itin. Orient. p.307.
 annos suos à Mohammædis fugâ, quæ in annum à nativitate
 Salvatoris nostri *DCXXII.* incidit, numerent. Quem n. latet,
 Epocham Mohammedanorum *Hegiram* dici. *Hegira* verò
 Arabibus *fugam* notat, & quidem non simplicem, sed, si fides
 habenda, uti omninò censemus, illustri *Scaligero* est, talem, quæ
 fit propter religionem. *Hoc ipso* enim nomine, ait laudatus in-
 comparabilis litterarum princeps, *Epocha Mubamedis vocatur*
Hegirathi (nescio, quare *Scaliger* *Hegirathi*, & non potius
Hegiraton, ceu in nominativo Arab. هجرة sonat, scribat vel
 absolutè etiam *Hegira*, prout in nominibus Arabicis quan-
 doque fieri solet in Latinam Linguam adsumtis, uti *Azoara*
 pro سورة الـ *assuraton*, à F. S. سورة *Suraton* sectio Alcorani)
 h. e. διωγμὸς ὑπὲρ Ἰησοῦ θρησκείας, hoc enim significat هجرة à
 verbo هجر h. e. ἐκδιώκεται ὑπὲρ Ἰησοῦ θρησκείας, quod ver-
 bum frequentissimum occurrit in Alcorano. Et Arabes ipsi scri-
 bunt hanc هجرة تاريخ h. e. ἐποχὴν, esse (من هجرة محمد -
 من هجرة) à fugâ Mubammedis ex Mecca. Hæc *Scaliger*
 in de Emend. Temp. p. 131. 132. Nec est, quod excipiat Jesuita
Cornelius, numerationem hanc ab *Hegira Mubammedis* non
 esse constantem apud omnes Arabes Mohammædancs, si-
 quidem ipse *Scaliger* scribat l.c. *alium quoq; annum Hagarenor-*
um nonnullorum esse, quo & Cilices sive Caramanni & quadam
alia Muhammedicæ nationes ad memoriam proavorum nostro-
rum usi fuerint, cujus etiam rei vestigia apud quosdam Turcas
hodie quoque supersint. Hæc ipsa namque etiam numerandi
 ratio nec in annum Christi 591. incidit quoad sua primordia,
 id quòd *Cornelius* vult. An verò & Solares hoc loco anni in-
 telligi possint, quos quidem in rebus politicis Mohamme-
 dani omnino etiam retinent adhuc, in discursu videbimus.
 Sed quicquid hujus tandem rei sit, nulli nos dubitamus, quo-
 ad Festum de novi anni initio cum primis vera referre *Job.*
de Laet Persiæ Descript. c. 4. Sed quid vetat, pauca ex eodem
 autore

autore recensere. Persæ igitur, Mōhammedanæ qui addicti
 religioni sunt, quantum ex laudato auctore constat, novum
 annum non eo, quo nos, auspiciantur tempore, neq; etiam, quo
 Judæi (loquimur v. de anni Judæorū Politici exordio, nō Ec-
 clesiastici, cujus initiū omnino in Martiū nostrū incidit, atq;
 adeò cum Persarum Novi Anni initio cōmune ferè est) sed uti
 diximus, *mensē Martio*, idq; tanta faciunt solennitate, ut quin-
 decim vel sedecim dies etiam summā lætitiā transigant, voca-
 turq; Festum illud iis *Naru*. quid per *Naru* h. l. *Joh. de Laet* intel-
 ligat, obscurum forsā alicui fuerit; verūm improbabile peni-
 tus apud nos non est, per *Naru* intelligere Persas illū diem, qui
 antiquitus iisdem *روزروز* dicebatur (imò & hodiè ceu ex *Oleario*
Itin. Pers. p. 307. apparet.) Innuit ex parte id *Scaliger* in de
Emend. Temp. lib. 3. p. 196. quando inquit: *quemadmodum Ægy-
 ptii annum suum Canicularem vocabant, qui ex quatuor annis
 simplicibus & die adventitio constat: ita etiam Persæ vete-
 res suum quadriennium NEURUZ vocabant. روزروز enim illis est
 initium veris; quod ad verbum est, NOVUS DIES, quasi diceret
 vnu: عا. Hactenus Scaliger.* Corruptè igitur forsā in *Laet*
 exhibetur *Naru* pro *Nauruz* vel *Neuruz*. quā de re alii judicent.
 Cœterum unde *NEURUZ* sit, *Scaliger* non docet: putamus ve-
 rò originem omninò trahere ex Persico vocabulo, aliquoties
 in Pentateucho Arabico *Jacobi Tavnusi* occurrente (ceu vel
 ex duobus saltim Geneseos capitibus, quæ separatim *CL. Lud.
 de Dieu* absque tamen versione edidit, patet) *روز* dies & *نو* neu
 Corroborari ex altero hoc dictionis compositæ vocabulo il-
 lorum sententia forsā potest, qui statuunt, in Germanicâ
 Linguâ Persica haberi vocabula. quā de re omninò vid. *Barth.
 Meyerum* de LXX. hebdom. Danielis p. 152. quid enim *نو* neu
 Persicum discrepat à Germanorum *New*? Nec desunt etiā,
 qui colonias traductas censeant, & ex Strabone aliisq; veteri-
 bus probatum eant. sicuti decennio abhinc elegantem istâ
 de re ab insigni Oratore *Michaele Piccarto* conscriptam Ora-
 tionem Altdorffi vidisse me, recordor. Sed si liceat ita cum vi-

B

ris

rīs doctis ludere, possemus sanè & alia nonnulla fingere, atq; adeò vocabulum Persicum *روزنامی*, quod Gen. 1, 2. pro *יום* adhibetur, derivare, ex *روز* dies (ita ut litteræ *εὐμεταβ.* permutentur) & *نو* novus, quasi *dies novus*. Sed de hâc re alibi, ubi plus otii fuerit. Licet igitur Persæ, prout jam memoratū suprâ fuit, anni novi initium non eo celebrent mense, quo apud Judæos celebrari solet: circa idem tamen prope tempus, quo apud Judæos novi anni Festum institui consuevit, simile quid peragunt, Festumq; aliquem diem habent, cujus origo ad Judæorum traditionem, quâ de dictum aliquid dissertatione præced. fuit, referri aliquo forsân modo potest. Solet enim inquit *Joan. de Laet*, ut plurimum mense Octobri Sacerdos summus, qui agit *Mecha* (in quâ civitate communi sententiâ *Mohammedis sepulchrum* haberi creditur, & sarcophagum in aëre suspensum esse: ast *fabulosum hoc esse*, scribit *Adrianus Romanus* in Theatro Urbium, ubi agit de Arabiâ Fœlice, & Mohammedem *Medinæ* sepultum esse, ejusdemq; loculū ibid. in terris catenis vinctum, ne forsân ab aliquo rapiatur, asserit. Idem etiam *Olearius* de Mohammedis sepulcro *Medinæ* extante confirmat. Quare v. tantâ reverentiâ *Mekkam* accedant, inde forsân fit, quia Abrahami ibi templum extare credunt, & aquam, ex quâ Hagar potatâ fuerit, sanctam ibi adesse censent. Vid. *Adr. Roman.* in Theat. Urbium. *Olearium* Itin. Orient. p. 323.) filium suum mittere cum Camelo ad id devoto, quem primò per urbem ducunt, ubi à vulgo ipsi pili toto corpore detrahuntur, deinde magnâ pompâ ipso Rege atque aulicis omnibus comitantibus educitur in patentissimum campum; atq; hîc Rex pedes Sacerdotis illius deosculatur, tum Camelus ab hoc benedicatur, aut potiùs solenni carmine devovetur; accurrit deinde prætor, transfigitq; Camelum lanceâ, cui deinceps ab altero caput amputatur acinace: quibus absolutis fex vulgi atque etiam honestiores tantâ celeritate cadaveri incumbit & particulas dissecat atque auferre conatur, ut non rarò plures vulnerentur, & pau-

& pauci aliquot aut conculcentur, aut ad mortem usque vulnerentur.

C A P U T III.

Pertexitur historia de Festo novi anni apud Persas. Cujus rei causa Camelus Mekka trucidetur? verveces paradisi candidati ex Mohammadanorum, juxta CL. Fabritium, sententiâ. Malè eosdem adferere, Ismaelem debuisse ab Abrahamo immolari, demonstratur. Annus apud Mohammed. duplex. Sacra littera Mohammedanis non prorsus incognita. Mohammed nonnulla Judæorum traditionibus debet. Ismaelem quare Mohammedes Abrahamo toties jungat? Commestiones apud Persas Festo novi anni. mutua item donationes. cum primis donaria Regi transmittuntur. De descriptione nominis Perfici, quo Deum insigniunt.

Atque hoc ipso Festo memoriam sacrificii Abrahami celebrare sese profitentur Mohammadani, teste laudato *Johanne de Laet*. Cum quo paria, si historiam ipsam respicimus, refert CL. *Olearius* Itin. Orient. p. 323. quoad temporis v. lociq; circumstantiam discrepare à *Joh. de Laet* videtur: dicit enim d. 25. mensis nostri Aprilis solennitatem hanc Mekka peragi (an v. inde & filium in urbem Ispahan, quæ regum Persiæ sedes est, mittat, quod Laet insinuare videtur, *Olearius* quidem non adfirmat) Sed videntur sententiæ hæ nihilominus quoad temporis diversitatem conciliari forsan posse. Idem v. *Olearius* testatur, quòd in aliis quoque civitatibus die memorato Sacerdotes Festum hoc, quod *Kurban* (Arab. قربان *sacrificium* notat; imò ipsum *Pascha*, vid. *Joh. Fabr.* Specim. Arab. p. 6.) vocant, celebrent in memoriam Ismaelis immolandi. Ubi & hoc observat, quòd cuncti patres familiâs ante solis ortum extra ædes agnum mactent, in frustra dissecent, pauperibusque distribuunt in ejusdem rei memoriam. annotat & alia nonnulla. CL. *Fabr.* l.c. de hac ipsâ re, qui potest evolvi. cui addi etiam possunt, quæ *Christophorus Rischerius* Cubicularius Regius & Cancellario Franciæ à Secretis, Tr. de moribus Turcarum, Arabum aliarumq; gentium, quæ Muhamme-

dem sequuntur, habet de quib. alibi prolixè agemus. ubi scilicet de Paschatis Festo dicendi locus erit. An verò, quod CL. Fabr. prodit, adeo absurdi Mohammedani sint, ut sibi persuadeant, verveces istos seu agnos per mactationem hanc, immolationis repræsentatricem, *Paradisi gloriae participes aliquando futuros, ac pro Dominis suis, qui eos in sacrificium obtulerunt, in extremi iudicii die Deum precaturos*, id sanè ut credam, haut facilè adducor. Si tamen ita ineptiunt Mohammedani, nollem profectò ego inter miserrimos istos cœlestis gaudii candidatos, nomen profiteri meum, cum verendum omninò meritòq; sit, ne repulsam certò Candidati isti ferant. nec juvabit etiam ullum talis Patroni intercessio. Sed quare non in Isaaci, sed in Ismaelis locum vervex fuerit ab Abrahamo mactatus, ulterius placet inquirere. Sunt enim inter Muhammedanos nonnulli, qui dicunt, quòd Isaac debuerit prius immolari; ubi verò aufugerit, quòd Ismael tunc sese obtulerit; alii verò, ceu refert *Olearius* p. 324, asserunt, Gabrielem DEI jussu Abrahamo demandasse, ut Ismaelem immolet, non v. Isaacum. Colloquium atque alia nonnulla, quæ acciderint Abrah. & Ismaëli in via, satis ridicula, non vacat ex prædicto Oleario repetere. In hac ipsâ tum de Festo Novi anni, tum de immolationis memoriâ, historiâ multa nimis scrupulosa cuidam videri forsan possunt, tum quomodo, cum Mohammedani Lunarem annum observent, in Martium nostrum anni initium cadere semper possit. quin potius singulis prope lustris in alium novi anni apud Mohammedanos auspicia incidere mensem nostrum, ceu ex supra dictis de anno lunari colligere est. Verùm distinguendum censemus inter annum lunarem & solarem, quem utrumque Mohammedani admittunt. In ritibus quidem sacris & Ecclesiasticis lunarem, in politicis v. solarem, ceu patet ex *Scaligero* de E-mend. Temp. lib. 3. & 4. *Olear.* Itin. Orient. p. 307. Postmodum id quoq; mirari subit, quare, cum è fugâ Mohammedis asseclæ ipsius epocham constituent, fuga v. impostoris in d. 16. Julii incidat, anni quoque exordium die isto non cõstituant iidem.

Sed

Sed hîc similiter inter annum civilem distinguimus & Eccle-
siasticum s. Hegiræ. Denique & istud dubium videri potest,
quâ ratione Camelum immolent in immolationis illius Abra-
hamiticæ s. quam Abraham peragere debuit, memoriam;
cùm tamen neque in sacris litteris, quæ Mohammedanos neu-
tiquam fugiunt prorsus, (ceu ex acri illâ, quam de *Prædesti-
natione* laudatissimi Imperatoris Romani ad portam Otto-
mannicam Legatus *Augustus Busbequius* cum *Chiausso* sive ap-
paritore quodam Turcico habuit, luculenter videre est, apud
ipsum *Busbeq.* Epist. 4. p. 353. nec non ex disputationibus illis,
quæ Persarum doctoribus cum Romanensibus intercessere, de
quibus vid. Excell. *Hacsp.* Tract. de Ufu Lect. Rabb. p. 401.) ul-
lum hujus rei extet vestigium, nec è Judæorum quoq; tradi-
tionibus, è quibus fanè multa aliàs Impostor in Alcoranum
traduxisse creditur Dn. *Hacspanio* l. c. p. 343. tale quid haustum
deprehendi possit. Quòd porrò fingunt Mohammedani, Is-
maelem Isaaci profugæ loco ad immolationem sese obtulis-
se, vel ad Dei mandatum per Angelum Gabrielem Ismaelem
ad holocaustum ab Abrahamo fuisse abductum, itidem funda-
mento Scr. sacræ caret omni. Ponamus enim, Ismaelem unum
ex duobus illis pueris fuisse, quos comites sibi Patriarcha sum-
sit, quod tamen cum historiæ veritate neutiquam convenit,
unde quæso alter ex illis adeò celeriter ascendit ad Abraha-
mum, cùm loco remoto abs se comites illos reliquerit, Isaa-
cum in holocaustum Deo offerre cupiens? Ita scil. mendaciis
plena sunt Mohammædanorum tradita, quibus tamen impo-
stor non minimam pro dolor! seduxit orbis partem. Neque
etiam veritati Mohammedani litant, quando comminiscun-
tur, Isaacum aufugisse, postquam immolare ipsum Abrahamus
voluerit: quin potiùs tam promptè ad ligandum sese obtulit,
quàm Pater forsan ad mactandum fuit paratus. Non igitur fu-
gâ sibi Isaacus consuluit, sed Dei nutu in locum ejus holo-
caustum substitutum aliud, aries videl., fuit. In more nimirum
positum sibi habuit impostor Mohammedes, quò feliciùs se.
Arabes similesq; populos, ab Ismaelis posteritate originem

qui trahunt, in suam alliceret sententiam, plerumq; Abra-
 hamo associare Ismaelem, cui etiam delubri Meccani restau-
 rationem juxta ac Abrahamo non obscure tribuit, in Alco-
 rano & quidem Suratâ de *Vacca* sive 2. versu 122. & seqq.
 ubi inter alia Abrahamum cum Deo ita introducit collo-
 quentem: *Dicit Deus: constituo te hominibus Antistitem. inquit-*
bat ille, & profapiam meam? dixit: non consequentur iniqui fœ-
deris meum. &c. وان جعلنا لبيك مثابة للناس وامنا
واتخذوا من مقام ابراهيم مصلي عهدنا انهم واسد عييل ان طهرا
&c. (ita habetur in ipso Codice Arab. quem benevolè
 nobiscum communicavit Excell. Dn. *Sennertus*, studiorum
 nostrorum Fautor insignis plurimumque colendus) &
cum poneremus domum illam (Mekkanum puta templum)
in refugium hominibus & securitatem. & sumserunt de loco
Abrahami Oratorium. Præcepimus autem Abrahamo & Is-
maeli, ut mundarent domum meam pro circumgyrantibus &
commorantibus & inclinantibus se atq; adorantibus. His sci-
 licet commentis religionis suæ fundamenta jecit hominum
 nequissimus Mohammedes. Sed è diverticulo revertendum
 tandem in viam est. Facere verò non possumus, quin & illa
 commemoremus, quæ egregia in rem præsentem ex *Fernan-*
do quodam *Lopez Castagneda* refert illustris *Scaliger*, cujus
 verba hæc sunt: *Persæ ad hanc usque diem principium veris non*
solum temporum civilium epocham & titulum statuunt, sed et-
iam epulis & pompâ prosequuntur. (Idem ex antiquâ consuetu-
 dine etiamnum Persæ observant, quemadmodum videre li-
 cet apud *Ad. Olearium* Itin. Orient. p. 307. qui omninò circa
 novi anni apud Persas solennia, consulatur l. c.) Sanè *Fer-*
nandus Lopez Castagneda libro *Indicarum rerum* sexto cap. 46.
scribit, Lusitanorum Legatum Baltasarem Personam à præfecto
Xeque Ismaelis Regis in quodam oppido Persidis detentum,
quod Rex celebraturus esset solenne Festum, quod Lingua Persicâ
NEURUZ vocari dicit, idque significare solenne verni temporis.
Baltasarem Personam detinuerat Præfectus, ut omnem appa-
ratum solennitatis Neuruz & pompam Regiam videret. Hæc ille.
Legi-

Legimus etiam apud antiquos Scriptores, Persis matrimonia le-
gitima non videri, nisi qua tempore verno contracta essent. Ha-
 ctenus Scaliger in de Emend. Temp. lib. 3. p. 196. Quando
 verò idem porrò commemorat, Persas annum suum solarem
 کورای سال *Sal chodai* i. e. *annum Dei* h. e. *Solis* vocare, ibi ne
 quis existimet, in scriptione Persicâ mendum typographicû
 fuisse, scribendumq; خورایی esse, quemadmodum aliàs in
 interpretatione Pentateuchi Persicâ legitur, dici forsan po-
 test, Scaligerum ex Ebræis literis seu Judæorum scriptione,
 voces istas transtulisse, quibus خ Arabum per د cum im-
 positâ virgulâ exprimi *Lud. de Dieu* Rudim. Ling. Persicæ
 p. 85. notat, quod ipsum د postmodû *Scaliger* per س reddendum
 putavit. raphatum puta, quò ipso etiam Rabbinos Ebræum
 ن exprimere, pridem observatum *CL. Hackspanio* est
 Gramm. Rabb. MS. c. 1. §. 3. Confer omninò ejusdem
 Tract. de fide & legibus Mohamm. litt. C. Unde verò cita-
 tum کورای vel, uti in Pentateucho Persico occurrit
 خورایی ex خورای formetur (quod enim *Lud. de Dieu* notat
 Rudim. Ling. Pers. p. 46. ي suffixum substantivo priori, in-
 dicare, posterius in Genitivo accipiendum esse, id quidem,
 h. l. non usu venit: quin potius observare ex tali exemplo
 placet, posterius quoque substantivum tale ي adsumere, at-
 que tunc per Genitivum exponi posse) itemque, unde tanta
 nominis (*Job. de Laet* in Persiæ descript. cap. 5. effert
Kodab, & meminit insuper, quòd & Regi suo arrogantissi-
 mum titulum hunc tribuant, vocando scilicet eum, *Kodahon*
 i. e. *divinum*) خورای *Choda* Persici & Germanici **GDZ**
 convenientia (quâ de & *Lipsius* aliquid monuit Cent. 3. ad
 Belg. ep. 44. p. 715.) originem trahat, & num Æthiopum
 quoque አዲስ quod *DEUM* illis pariter notat, trahi
 forsan huc possit, non est loci hujus discutere prolixè.
 Quemadmodum etiam prorsus hinc removemus prolixas
 istas disquisitiones de annis vagis apud Arabes, Persas, aliosq;,
 it. de anno *Jezdegird*, & similibus, de quibus ex professo
 agit illustris *Scaliger* lib. 3. & 4. de Emend. Temp. Patet sanè
 abun-

abunde ex laudato insigni Chronologo, Persas in rebus politicis vago uti anno, in iis v. quæ ad eorum religionem, ritibus & cultum pertinent, lunaribus mensibus Hegiræ. Confer omnino *Olearius* Itin. Pers. p. 307. Quomodo verò octo excellentissimi inter Persas Mathematici ad Imperatoris Corasan edictum post inquisitionem diligentem caput anni in æquinoctio h. e. die 14. Adar Rumi seu Martii constituerint, prolixè ostendit idem auctor l. c. p. 285. In summam si de Persis hæcenus tradita contrahantur, patet, quòd 1. *Festum novi anni* æquinoctio verno seu die 14, (CL. tamen *Olearius* l. c. die 10 nostri Martii hoc fieri asserit, idq; probat, quoniam eo die Mathematicus quidam Persa ipsum momentum, quo sol æquatorem attingit, observavit, & tunc novum annum denunciavit) mensis nostri Martii celebrent. 2. non unum, sed aliquot dies celebritati huic impendant. 3. matrimonia fermè solùm illa, quæ tempore eo contracta, rata habeant ac legitima. 4. Festum hoc non in memoriam immolati Isaaci, vel ut ipsi volunt Ismaelis, sed propter aliam quandam causam instituant. cum alio mense, videl. Aprili vel Octobr. aut alio quoque diem aliquem in immolationis illius recordationem festum habeant. Atque in ritibus hisce cum Persis Turcas aliosque Mohammedanos convenire, non penitus improbabile est. Veritati etiam consentaneum est, Persas atque Turcas sub novi anni auspiciis dona invicem mittere. Sanè de Indis, qui annum lunarem Arabum sequuntur, Mohammedanamque religionem & ipsi maximam partem sequuntur, teste Nob. à *Mandslo* epist. *Olear.* Itin. Pers. adpos. p. 8., *Scaliger* ex epistola quadam, quam *Aloisius Froes* Jesuita anno 1565. ex insula Japan scripserit, recenset, quòd vetus gentis mos sit, ut anno in eunte, ab die nono Lunæ adusque vicesimum, Regni proceres & Bonziorum principes ad Regem quisq; suum salutandum non sine donis accedat. Imò de ipsorum quoque Persarum consuetudine omnino vide *Olearium* Itin. Orient.

p. 309. & 494.

CAPUT IV.

Antiocheni Syri quem annum à Paschate auspicientur? Quem textum biblicum festo novi anni legere iidem soleant. Adducuntur in rem hanc nonnulla ex Codice MS. Syro Acad. Altdorffina. In Cod. Syr. MS. alia Evangeliorum divisio, quàm in textu Græco. Scriptio Syriaca in laudato Codice. Quare hunc textum legendum instituerint Syri? An Æthiopes cum Syris conveniant, & cum utrisque Romani in ritibus Ecclesiasticis? Æthiopes, hodierni in clausula Evang. Matth. fidei propagationem videntur acceptam referre Syris. Quo tempore Æthiopes annum incipiant?

EX quo præter expectationem temporis aliquid chartæque relictum fuit continuandi materiam hanc de Festo novi anni apud Orientales, facere sanè non potuimus, quin de Syris itemque Æthiopibus paucissima materiæ huic inservientia subjungeremus. Etsi verò Syri Antiocheni, quod Dissertationis secundæ Cap. I. innuimus quoque, annum suum à Paschate auspicientur, dubitamus tamen, an de politico anno auctores, qui hoc tradunt, loquantur, & non potiùs de anno Ecclesiastico, quem fideles primitivæ Ecclesiæ communiter à Paschate ordiebantur. Quicquid verò hujus tandem rei sit, id tamen apud nos certum est, quòd lectionem in Ecclesiâ suâ Antiocheni adhibeant novi anni Festo, diversam omninò tum ab illâ, quâ Paschatis Festo utuntur ipsi, tum ab illâ, quæ in nostris Ecclesiis Festo novi anni recepta. Discimus id ex MS. Codice Syro 4. Evangelistarum antiquissimo, qui in inclutæ Academiæ Altdorffinæ Bibliotheca adservatur. Sub illius enim ipsius Codicis finem in laterculo Lectionum Dominicalium & Festorum itidem Syro, legere licet hæc verba:

ܘܢܝܘܢ ܘܠܘܠܘܢ ܘܠܘܠܘܢ ܘܠܘܠܘܢ ܘܠܘܠܘܢ

ܘܠܘܠܘܢ ܘܠܘܠܘܢ ܘܠܘܠܘܢ in & Elia & Elise &

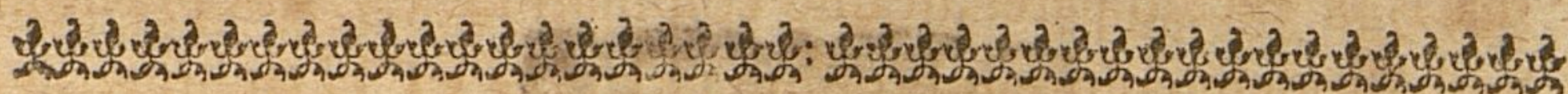
Principio anni in Luca 12, scilicet Sectione. (Aliter enim in Syro isto Codice Evangelia divisa sunt, quàm in exem-

C

plari-

miano à Goës de Æthiopum moribus traditur, quod Patri-
archatis nomen Abunna apud Æthiopes vocetur, ubi omninò
legendum putamus: ipsum nomen Patriarchæ Abuna dicitur.)
i. e. Patris nostri planta fidelis montis Libani. Atque hos ipsos
Æthiopes quod concernit, testatur de iis Legatus quidam
Æthiops in Enarratione de fide & Religione Æthiopum,
quòd Calendis Septembribus annum incipiant, qui dies semper
incidat in vigiliam Johannis Baptiste. ita transtulit Dam. à
Goës de moribus Æthiopum p. 454. apud Bohem. de riti-
bus Gentium. Plura adderem, sed iter quod Bono cum
DEO ad diem crastinum in Belgium Galliasque institue-
re meditor, pedem hîc figere imperat. Quare subsisto ac
DEO Servatori meo gratæ mentis suspendo tabulam.
Faxit idem, quò iter hoc feliciter ingredi atque absolvere
possim. Ipsi sit laus, honor & gloria in sempi-
terna secula Amen.

Corollarium.

Quæritur: an vox **חוקים** in Sacris literis deno-
tet Ceremonias seu leges Ceremoniales? Affir-
mamus, parum jam solliciti de reliquis ejus
significatis. Videantur loci Deut. c. 6, v. 1. & 17.
c. 4, v. 1. c. 12, v. 1. & c. & conferantur præcellentissimi
Theologi, de Ecclesia Christi optimè meriti,
B. Job. Gerhardus Tom. III. *Dispp. Theol. de Legibus*
Ceremonial. §. 7. p. m. 364. & B. Martinus Chemnitius,
de Lege DEI cap. 4. de Legis divisione, Tom. mibi
II. p. 26. & alii.

Irrepere in Dissertationes hasce errata typographica
non pauca ex Festinatione nimiâ, quare veniam dabit lector,
benevolus, si talia invenerit. Obiter disput. hâc & præ-
cedente observavi isthæc.

Exercitatione Tertiâ De Fest.

p. 10. l. 22. post institutorum adde festorum.

p. 11. l. 10. ante Sabb. adde die.

p. B. 2. l. 10. leg. hebdomadali, quod

Exercitatione hac quartâ:

Pag. A. 3. l. 26. lege, Jer. XX.

Pag. B. l. 23. lege, in Pentateucho Persico.

01 A 6640

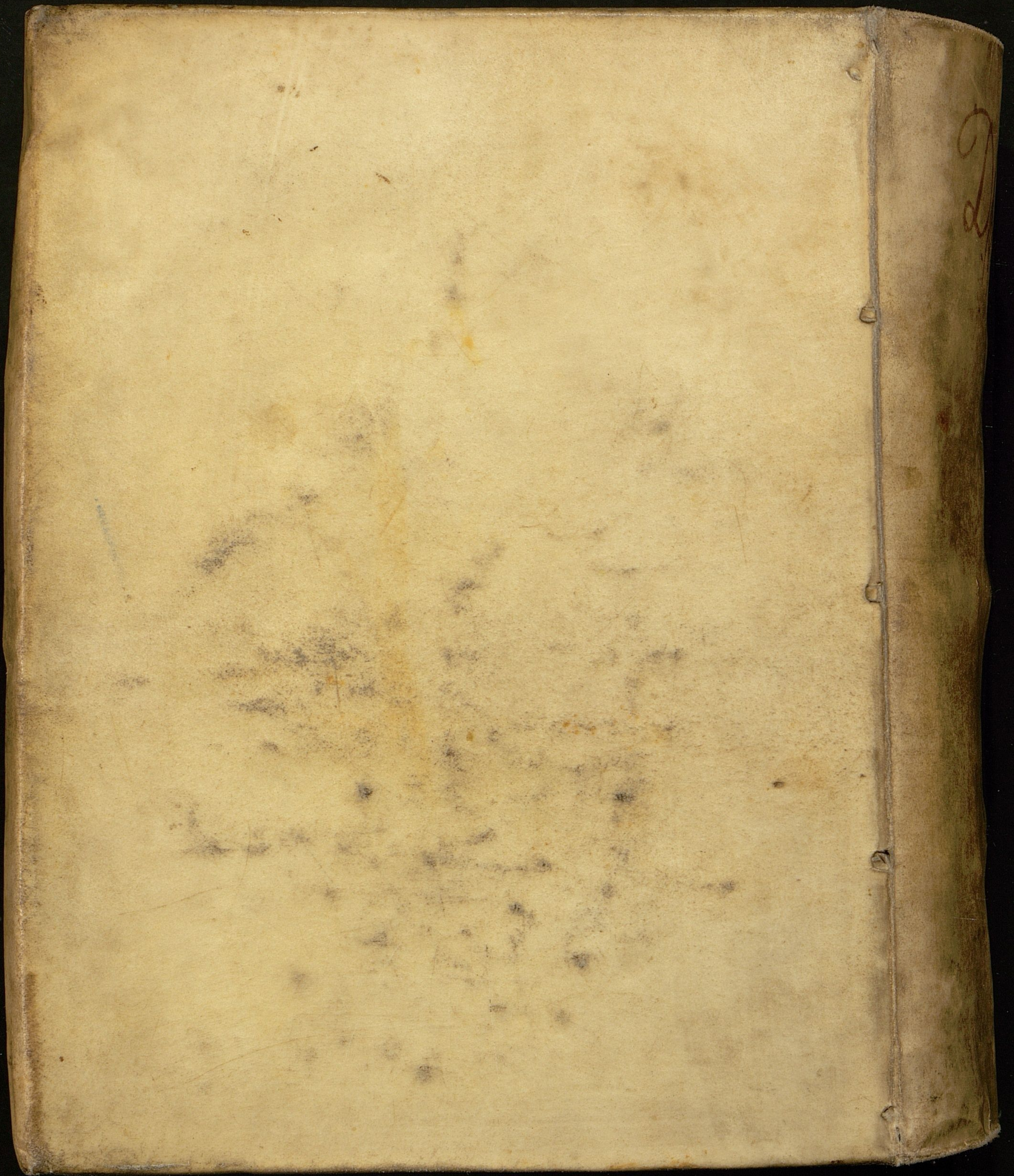
ULB Halle 3
003 108 309

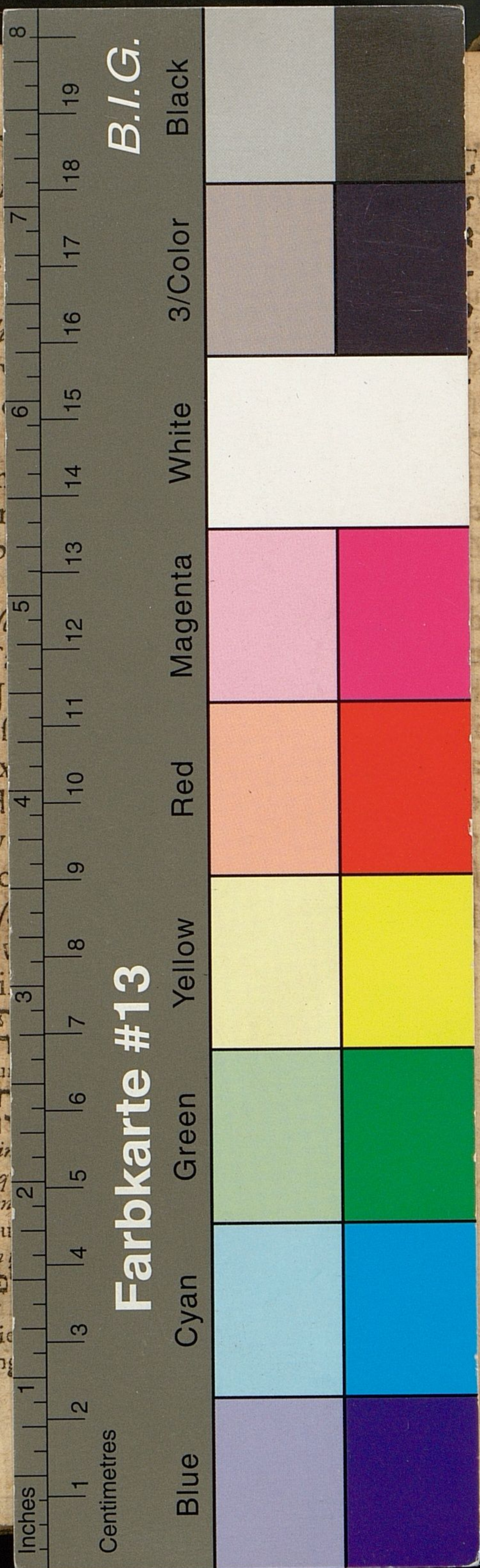

Sb.

VD 17

45

46

מידה וליהוה עניית דעתו:

מ צ ר

Sive de

FESTIS ORIENTALIU

EXERCITATIO QUARTA,
in inclutâ Academiâ Leucorea,
publicè ad disputandum proposita

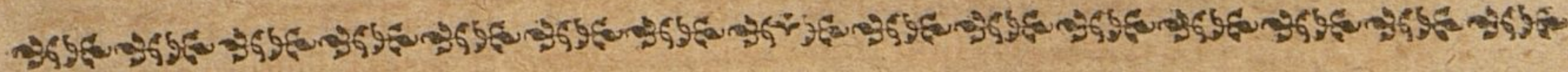
à
M. JOHANNE ERNESTO GER-
HARDO JENENSE, Coll.

Philos. Adjuncto,

Respondente

THOMA KÖPKEN SPANDOV.
Marchico.

In Auditorio Philosophorum,
ad diem 27. Martii.

WITTEBERGÆ,

è Chalcographéo JOBI WILHELMI FINCELII,
Anno M D CL.

